

Bernard Baudelot

Rola adwokata francuskiego przed organami postępowania karnego

Palestra 15/10(166), 74-76

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

z organizowanych przez Pałac Młodzieży czy ZR im. Kasprzaka, z którymi zostało zawarte porozumienie, w myśl którego dla dzieci adwokatów mają być udostępniane miejsca na koloniach.

4. Rada Adwokacka w Warszawie na posiedzeniu w dniu 9 września br., po przedyskutowaniu działalności Komisji Socjalno-Bytowej, stwierdziła, że mimo pewnych osiągnięć dotychczasowa działalność w zakresie socjalno-bytowym jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb adwokatury warszawskiej i możliwości ich zaspokojenia.

Adw. R. Siciński

PRAWO ZA GRANICĄ

1.

BERNARD BAUDELOT

Rola adwokata francuskiego przed organami postępowania karnego

(przekład z francuskiego)

Francuskie prawo karne rozróżnia trzy rodzaje naruszenia prawa:

wykroczenia,
występki
i zbrodnie.

Wykroczeniami są najmniej istotne wypadki naruszenia prawa. Na przykład nadmierna szybkość jazdy samochodem czy postój w miejscu niedozwolonym są wykroczeniami.

Występki stanowią poważniejsze naruszenie prawa. Występkiem jest więc kradzież, oszustwo, nadużycie zaufania itd.

Wreszcie najpoważniejsze fakty naruszenia prawa należą do kategorii zbrodni (morderstwo, zabójstwo, kradzież rozbójnicza itp.).

Wykroczenia nie dają podstawy do wdrożenia śledztwa. Stwierdzeniem popełnienia wykroczenia jest raport policyjny; sprawę taką przekazuje się sądowi policyjnemu (*Tribunal de Police*).

Postępowanie w sprawach o występki odbywa się niekiedy w sposób analogiczny jak wyżej. W niektórych jednak wypadkach między dochodzeniem policyjnym a roz-

prawą ma jeszcze miejsce śledztwo. Wyznaczony zostaje sędzia, który przesłuchuje podejrzanego i świadków, ewentualnie zarządza ekspertyzę oraz rozstrzyga, czy istnieją dostateczne dowody, aby postawić podejrzanego przed sądem karnym (*Tribunal Correctionnel*).

Wreszcie ściganie zbrodni musi być obowiązkowo poprzedzone śledztwem.

Jak więc wynika z powyższego, ściganie w postępowaniu karnym może zawierać trzy fazy: dochodzenie policyjne, śledztwo i rozprawę sądową.

I. Dochodzenie policyjne

Adwokat nie ma tu dostępu. Dochodzenie policyjne toczy się całkowicie poza nim.

II. Śledztwo

Jeżeli sędzia śledczy przedstawia podejrzanemu zarzut, to po sprawdzeniu tożsamości tegoż zapytuje go, czy wybrał sobie adwokata. Gdy obwiniony odpowie twierdząco i wskaże adwokata, to wówczas nie można obwinionego przesłuchać bez jednoczesnego poinformowania o tym adwokata i udostępnienia mu akt sprawy — co najmniej na dwadzieścia cztery godziny wcześniej. Zazwyczaj jednak sędzia śledczy postępuje w sposób bardziej liberalny i pozwala adwokatowi zaznajomić się z aktami na kilka dni przed przesłuchaniem. Aby ułatwić tu adwokatowi pracę, sędzia śledczy zezwala sekretariatowi na doręczenie mu odpisów akt.

Oczywiście w każdym wypadku, gdy sędzia śledczy wydaje zarządzenie co do przedstawienia swoich akt prokuraturze lub co do przekazania podejrzanego sądowi orzekającemu, zawiadamia o tym adwokata.

Jak więc widać, adwokat jest zawiadamiany o toku prowadzonego śledztwa.

Adwokat jest obecny na posiedzeniach w czasie śledztwa. Może więc sam stawiać pytania oraz powodować stawianie pytań podejrzanemu, powodowi cywilnemu i świadkom, może dogadać się przesłuchania świadków i dokonania ekspertyz, może wreszcie składać pisma oraz wnioski w konkretnych wypadkach.

Rzecz jasna, adwokat ma swobodny dostęp do swego klienta. Jeżeli klient jest uwięziony, sędzia wydaje adwokatowi zezwolenie na skontaktowanie się, wskutek czego adwokat może mieć widzenie ze swym klientem w więzieniu w zamkniętej rozmównicy, bez czyjejkolwiek obecności.

III. Rozprawa

Adwokat ma prawo badać akta w okresie między zakończeniem śledztwa a rozpoznaniem sprawy na rozprawie. Może również otrzymać kopie tych części akt, które go interesują, przy czym następuje to na koszt adwokata w postępowaniu przed sądami karnymi (*jurisdiction correctionnelle*), a w postępowaniu przed sądem przysięgłych (*Cour d'Assise*) — bezpłatnie.

Adwokat może powoływać świadków na rozprawie: na koszt własny — w postępowaniu przed sądami karnymi, a na koszt prokuratury — w postępowaniu przed sądem przysięgłych.

Uprawnienia adwokata na rozprawie są następujące:

- a) może on powodować stawianie przez przewodniczącego pytań oskarżonemu, świadkom i powodowi cywilnemu,
- b) może zgłaszać wnioski na piśmie,
- c) wreszcie wygłasza przemówienie obrończe i zabiera głos jako ostatni uczestnik rozprawy.

Taki jest schemat roli adwokata przed organami postępowania karnego.

Rola adwokata w śledztwie jest szczególnie ważna. Toteż niejednokrotnie się zdarza, że właśnie dzięki adwokatowi dochodzi do przeprowadzenia dowodów z zeznań świadków lub dowodów pisemnych, z których wynika następnie bezpodstawność ścigania, powodująca w konsekwencji umorzenie sprawy.

Wreszcie parę słów należy powiedzieć o tym, jak adwokat jest ustanawiany.

Jeżeli podejrzany zna jakiegoś adwokata i ma środki na zapłacenie honorarium, to go ustanawia w sprawie. W sytuacji takiej adwokat ma prawo żądać honorarium od swego klienta.

Jeżeli podejrzany nie zna żadnego adwokata, to zwraca się wówczas do dziekana — bezpośrednio lub za pośrednictwem sędziego — o wyznaczenie mu adwokata. Powołany adwokat jest wówczas „wyznaczony z urzędu” i nie ma on prawa do honorarium.

Jeżeli podejrzany pragnie wpłacić jakąś sumę adwokatowi, to dziekan musi na to wyrazić swą zgodę. Wtedy bezpłatna obrona z urzędu przekształca się w płatne ustanowienie obrońcy.

Ogólnie biorąc, funkcjonowanie tego systemu jest zadowalające.

Życzeniem adwokatów jest, aby mogli działać już w stadium policyjnego postępowania, kiedy dochodzenie zbliżone jest do śledztwa. Jednakże życzenia adwokatów w tym zakresie nie zostały jeszcze uwzględnione.

Tłumaczył adw. Zbigniew Czernski

2.

L. P. KOWALEWSKA

Obrona w sprawach nieletnich (przekład z rosyjskiego)

SŁOWO WSTĘPNE

Walka z przestępczością nieletnich stanowi wciąż aktualny i niezwykle doniosły problem społeczny. Punkt ciężkości tej sprawy przenosi się powoli, lecz nieuchronnie na płaszczyznę polityki społecznej, przy czym coraz silniej dochodzi do głosu akcent ochrony nieletniego przed działaniem kryminogennych czynników środowiskowych.

Ta ewolucja nie może pozostać bez wpływu na traktowanie zagadnienia również w tym zakresie, w jakim pozostaje ono i pozostać musi w dziedzinie prawa karnego i kompetencji sądu. Zmusza to do nieustannej rewizji zasad przyjętych w sądowym